

компоненти. У випадку ідентичності зорового і слухового рядів студенти сприймають такі слова і вирази без перекладу, здогадуючись про їх значення за контекстом. Проілюструємо можливість компенсації труднощів розуміння незнайомих мовних одиниць за рахунок збігу незнайомої мовної одиниці за звучанням і значенням з мовною одиницею першої іноземної мови (АНВК “*Cutting Edge. Elementary/Pre-Intermediate*”, 2. *Fast Life, fast Food*):

Аудіоряд: *Fast food is so attractive to so many people that Andrew Senior, who is the manager of the company, takes new orders every day.*

Слово “*attractive*” збігається за звучанням і значенням з німецьким „*attraktiv*”, що дає змогу студентам самостійно визначити значення нової лексичної одиниці.

Таким чином, дослідження психологічних і методичних засад дало змогу визначити теоретичні основи використання відеофонограми для навчання аудіювання англійського монологічного мовлення з опорою на попередній лінгвістичний досвід студентів з першої іноземної мови – німецької – і дійти певних висновків:

1. Навчаючи аудіювання іншомовного усного мовлення, необхідно враховувати умови його пред'явлення, від яких залежить сприймання і розуміння мовлення. На початковому етапі навчання доречним вважаємо застосування відеофонограми, яка відзначається низкою переваг щодо полегшення розуміння усного іншомовного мовлення, тобто автентичних навчальних відеокурсів.

2. Розглянувши психологічні та методичні передумови використання відеофонограми в навчанні іноземних мов, вважаємо за потрібне для ефективного навчання аудіювання англійського монологічного мовлення на основі німецького відібрати такі автентичні навчальні відеокурси, які слугуватимуть джерелом мовної, мовленнєвої і соціокультурної інформації, сприятимуть актуалізації аудитивної здогадки і нададуть можливість для використання позитивного переносу з першої іноземної.

Подальшим нашим завданням є відбір автентичних навчальних відеокурсів і створення методичних прийомів опори на першу іноземну мову під час навчання англомовного аудіювання із використанням різних джерел автентичного іншомовного мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бичкова Н.І. Основи використання відеофонограми та фонограми для навчання іноземних мов / Наталія Іванівна Бичкова. – К.: Віпол, 1999. Ч.1: Методика використання відеофонограми. – 1999. – 107 с.
2. Бичкова Н.І. Нові стратегії використання відеофонограми для навчання усного іншомовного спілкування / Н.І. Бичкова // Педагогічний процес: Теорія і практика: Зб. наукових праць. – Вип. 3. – К.: Видавництво П/П „ЕКМО”, 2006. – С. 69-79.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання [Науковий редактор українського видання С.Ю. Ніколаєва]. – К.: Ленвіт, 2003. – 273с.

4. Иванова Л.И. Обучение студентов начального этапа неязыкового вуза аудированию при самостоятельной работе с техническими средствами: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Иванова Людмила Ивановна. – К., 1997. – 208с.
5. Литвиненко С.П. Ефективність використання фонограми та відеофонограми при навчанні аудіювання / С.П. Литвиненко // Вісник КНЛУ. – 2003. – Вип. 6. – С. 111-117.
6. Lonerган J. Video in Language Teaching / Jack Lonerган. – Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1990. – 133 p. – (New Directions in Language Teaching)

УДК 811.11'367.6

Олекса Г. І.

аспірантка Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЄСЛІВ РУХУ В ГЕРМАНСЬКИХ МОВАХ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ)

У статті зіставляється структура дієслів руху в германських мовах (англійській та німецькій).

Ключові слова: дієслово, префікс, рух.

Олекса А.І. Структурно-семантические особенности глаголов движения в германских языках (на материале английского и немецкого языков). В статье сопоставляется структура глаголов движения в германских языках (английском и немецком).

Ключевые слова: глагол, приставка, движение.

Oleksa. A.I. Structural-semantic features of motion verbs in Germanic languages (English and German languages). The article compares the structure of motion verbs in Germanic languages (English and German).

Key words: verb, prefix, motion.

У сучасній лінгвістиці помітне місце посідає зіставлення мов, що належать або до різних (генетично) мовних родин, або навіть до однієї родини. Проведене дослідження дієслівної системи англійської і німецької мов дозволяє зробити певні висновки, які можуть бути корисними як для теоретичного опису мов, так і для практики їх викладання.

Помітне місце серед дієслів германських мов займають дієслова руху, їх узгодження в межах речення з іншими членами речення за допомогою прийменників або без них. Зупинимося на способах моделювання просторово-спрямувальної дієслівної семантики, яка в німецькій мові представлена дієсловами з відокремлюваними префіксами, а в англійській – аналітичними дієслівними комплексами [2, с. 4].

Основна маса дієслівних префіксів сучасної німецької мови за своїм походженням зближується з прислівниками місця. Багато з них мають в ізольованому варіанті значення прислівників. У дієслові *zurückkehren* (повертатися) *zurück* – дієслівний префікс, але ізольовано це слово має значення «назад»; в дієслові *zusammenfahren*

(здринутися) *zusammen* – префікс, але існує і прислівник *zusammen* – разом. Частина префіксів *an-, ab-, auf-, aus-, ein-, bei-, vor-, nach-, durch-, über-, wieder-, um-*, як правило, вже не використовуються в якості прислівників.

Префікси, як дієслівні визначення, зайняли відповідне місце у реченні: при неозначеній формі – безпосередньо перед дієсловом, при відмінюваних формах – окремо від дієслова [5, с. 61].

abschwimmen – *flow away, drift away* (неозначена форма, префікс *ab-* знаходиться безпосередньо перед дієсловом)

“*Ja, Mama*”, *antwortet Lämmchen gotterleben, und Frau Pinneberg schwimmt ab, hat die jungen Leute wieder ein bißchen aufgekratzt.* (H. Fallada)

“*Yes, Mom,*” *replies Little Lamb, and Mrs Pinneberg drifts away, the young people have been scratched a little bit again.*

(*schwimmt ab* – Präsens, форма III особи однини, префікс *ab-* окремо від дієслова)

auftauchen – *show up, turn up* (неозначена форма, префікс *auf-* знаходиться безпосередньо перед дієсловом)

Er tauchte plötzlich auf, kam mehrmals in der woche für eine Stunde (H. Pfeiffer)

He turned up suddenly, came several times a week for one hour.

(*tauchte auf* – Präteritum, форма III особи однини, префікс *auf-* окремо від дієслова).

В англійській мові поєднання дієслів з просторовими прислівниками (у постпозиції) утворює аналітичні дієслівні комплекси, лексичне значення яких змінюється від просторово-спрямовальної семантики до фразеологічних одиниць, значення яких становить суму значень складових елементів.

Однакові на вигляд прийменники та постфікси в англійській мові мають різну функцію [2, с.8]. Певні прийменники не можуть вживатися як постфікси, наприклад: *at, for, from, into, onto, of, with*. Існують також і постфікси, що не використовуються як прийменники, наприклад: *ahead, apart, aside, away, back, forward*. Але залежно від конструкції певні з них можуть виконувати роль прийменника або постфікса: *about, across, along, around, behind, by, down, in, off, on, out, over, through, under, up*.

This train stops at Preston. (*at* – прийменник)

Dieser Zug hält in Preston

Let's go for a walk! (*for* – прийменник)

Machen wir einen Spaziergang!

How do you get from here to Colchester? (*from* – прийменник)

Wie kann man von hier nach Colchester fahren?

A couple of men started fighting and we had to pull them apart. (*apart* – постфікс)

Ein paar Männer schlug sich, und wir mussten sie auseinander ziehen.

We should try and get back before it gets dark. (*back* – постфікс)

Wir sollen versuchen und zurückkehren, bevor es dunkel wird.

The race may have to be called off. (*off* – постфікс)

Das Rennen kann abgebrochen werden.

В німецькій мові дієслова руху поєднуються з префіксами локальної семантики, що утворює синтез руху з уточненням його напрямку [1, с. 16]. План змісту та концептуальна структура відокремлюваних префіксів в німецькій мові має два рівні: з одного боку, в них частково зберігається лексичне значення, а з іншого боку, другий рівень вказує на їх десемантизацію, що перетворює їх у формальний елемент, який вже функціонує як словотвірний компонент [3, с. 12].

За семантикою, локальні префікси переміщення суб'єкта по горизонтальній осі розподіляються на такі бінарні опозиції:

- всередину (*ein-, herein-, hinein-*)

Um elf Uhr hielt der gepanzerte Transportwagen vor der Bank und drei Wachmänner kamen herein. (Jugendmagazin “*Neues Leben*”)

At eleven o'clock the armored transport car stopped in front of the bank and three guards came in.

- назовні (*aus-, heraus-, hinaus-, hervor-*)

“*Heraus zur Kampfdemonstration!*” (K. G. Egel)

Out to the Fight Demonstration!

- назад (*zurück-*)

Ging soweit... zurück über die Oder! Ich werde bleiben – Schluß ... Schluß... Schluß!!! (I. Wangenheim)

Went so far ... back across the Oder! I'll stay – the end ... the end ... the end!!!

- вперед (*vor-, voran-, fort-*)

Weg hier! Fort! Schnell! (I. Wangenheim)

Out of here! Away! Quick!

- вздовж (*entlang-, vorbei-, vorüber-*)

Auf einem Bildschirm fährt er seine Straße entlang. (“*Frankfurter Allgemeine*”)

He drives along a street on a screen.

- упоперек (*über-, hinüber-*)

Man muß sorgfältig die Straße übergehen.

You have to cross the street carefully.

- дія, направлена від орієнтира (*ab-, davon-, fort-, ver-, weg-*)

Dann fuhr er wieder ab, er hatte Dienst. (B. Kellermann)

Then he drove off again, he was on duty.

- дія, направлена до орієнтиру (*an-, heran-, zu-, herzu-, hinzu-*)

Beinahe geräuschlos fuhr der schwarze Maybach an. (W. Held)

Almost silently the black Maybach drove up.

Для вербалізації просторового параметру «вертикаль» використовуються такі локальні префікси, які позначають:

- рух вгору (*auf-, herauf-, hinauf-*)

Ein bißchen mehr und du säßest ihm im Kofferraum, und dann hatte es geheißen, du wärest zu dicht aufgefahren. (H. Kant)

A little more and you would be placing him in the luggage compartment, and then it was said you were driving up too close.

- рух вниз (*ab-, herab-, hinab-, unter-, herunter-, hinunter-, nieder-, hernieder-*)

Dann kamen noch jene letzten, vergeblich beruhigenden Worte, die sie vor Aufregung kaum hörte, und jene horchende Sekunde hinter der bergenden Tür, ob niemand die Treppe hinauf oder hinab ginge. (St. Zweig)

Then came those last, vain soothing words she hardly could hear because of excitement, and those seconds, overheard sheltering behind the door if no one would go up or down the stairs.

Окрему групу формують дієслова руху з локальними префіксами, що не утворюють бінарних опозицій:

- проходження через щось (*durch-, hindurch-*)

Wir müssen den Wald durchgehen.

We have to go through the forest

- зустрічний рух (*entgegen-*)

Das Kind läuft der Mutter entgegen.

The child runs to the mother.

- рух по колу (*um-, herum-, umher-*)

Mein Traum ist alle europäische Ländern herumreisen.

My dream is to travel all over the European countries

- продовження руху (*weiter-*)

Die über seinem Zeigefinger hängende zweite Leberwurst wie eine gefährliche Giftschlange vor sich tragend, ging er langsam weiter, den Knaben entgegen, die vor Herrn Mager geflüchtet waren. (L. Frank)

Having had the second liver sausage hanging from his index finger as a dangerous venomous snake, he went on slowly towards the boys, who had escaped from Mr. Mager.

В англійській мові дієслова руху з постфіксами утворюють ідіоматичні фразові єдності. До цієї групи належать такі дієслова руху: *break, bring, call, check, close, come, cut, do, drop, fall, get, give, go, look, make, move, pick, pull, push, put, run, set, show, take, tear, turn.*

They managed to bring off the most daring jewellery robbery in history.

Es hat ihnen geschafft, den kühnsten Schmuck Raub in der Geschichte zu untersuchen.

The group gets smaller as members move away or drop out.

Die Gruppe wird kleiner als Mitglieder ziehen weg oder fallen ab.

Share prices moved up this month.

Aktienkurse erhöhten in diesem Monat.

That was the summer when I fell for Lucy.

Das war der Sommer, wenn ich verliebte mich in Lucy.

I ran across him at a conference in Milan.

Ich lernte ihn auf einer Konferenz in Mailand kennen.

A few weeks later, winter had turned into spring.

Ein paar Wochen später hatte Winter in den Frühling verwandelt.

В німецькій мові ми спостерігаємо подібний процес ідіоматизації значення дієслів руху з відокремлюваними префіксами. Тобто дієслово набуває значення, що відрізняється від його буквального значення.

ablaufen – flow out, run out

gut (schlecht) ablaufen – have a good (bad)

result

Die beiden anderen... sähen schläfrig auf den Storm der Vorbeiziehenden und flüsterten ab und zu ein Paar bemerkungen über Beerhoom, mit dem es nicht gut ablaufen könne. (H. Fallada)

They both ... were sleepy watching the passing storm and whispering a couple of comments about Beerhoom, and it could not have a good result.

aufdrehen – screw out, start (the car)

aufdrehen – go very fast, try one's best, be in a good mood.

Man muß mächtig aufdrehen um ein Erfolg zu haben.

It's necessary to try your best to reach a success.

ganz durchgedreht sein – be totally exhausted

da dreht j-n durch – be unable to tolerate something anymore

Heute habe ich nur eine Stunde geschlafen, deshalb bin ich ganz durchgedreht.

I slept only one hour today, that's why I'm totally exhausted.

fortkommen – go away

sein Fortkommen finden – have enough money to live on

sein gutes Fortkommen haben – be well off

j-m ein gutes Fortkommen wünschen – to wish somebody a lot of success

fort damit! – take it away!

fort mit dir! – get out!

nur immer fort! – go on (speaking)!

fort und fort – always

Das heilige Wasser, das ihn zu spät erreicht habe, sei fort und fort als unreines Hexenwasser von ihm gewichen. (E Strittmatter)

The holy water that he had reached too late, will always retreat him as unclean water of witches.

hereinfallen – fall down

hereinfallen – be deceived by someone, get into trouble

Damit bin ich aber hereingefallen!

I've got into such a trouble!

hinauskommen – go out of something

hinauslaufen – run out of something

es kommt (läuft) auf eins (aufs gleiche, auf dasselbe) hinaus – it's just the same

... und dann warden sie dich totschlagen oder vor den Volksgerichtshof bringen, und das läuft auf

dasselbe hinaus... (H. Fallada)

... and then they will only kill you or bring you to the people's court, and this is just the same thing...

es kommt (läuft) darauf hinaus, daß... - it means

that

Alles kommt darauf hinaus, daß er dicke Margot heiraten sollte... (H Mann)

It means, that he should marry fat Margot.

überlaufen – go past somebody/ something

es überläuft (überkommt) j-n heiß und kalt – feel hot and cold

Heiß und kalt überließ es den jungen Geistlichen.

(L. Anzengruber)

*The young clergyman felt hot and cold shivers.
vorbeigehen - go past somebody/ something
im Vorbeigehen - by the way*

*Im Vorbeigehen möchte ich erwähnen, daß
unsere Firma für die Krebsforschung 10000 Mark
gespendet hat. (W. Friedrich)*

*By the way, I should mention that our company
has donated 10000 marks for cancer research.*

zurückziehen - drag back

einen Zurückzieher machen - give up

Das war ein böser Zurückzieher.

That was a painful giving up.

Отже, розглянуті приклади дозволять представити у вигляді таблиці співвідношення між дієсловами руху в англійській і німецькій мовах (знак // позначає відокремлюваність префікса в німецькій мові).

На основі проведеного аналізу дієслів руху з відокремлюваними префіксами в німецькій мові та дієслів руху з прийменниками та постфіксами в англійській мові можна зробити висновок, що в германських мовах постфікси, прийменники та відокремлювані префікси виконують подібні функції, а саме:

- модифікують вектор руху, задають траєкторію руху, додають орієнтири у просторі, що не властиві дієслівній основі;

- підсилюють значення, уточнюючи направлення руху, що міститься в семантиці дієслівної основи;

- нейтралізують значення дієслівної одиниці або семантики префікса при неспівпадінні векторного спрямування;

- створюють перекатегоризацію на основі метафоризації, яка стає основою для створення нового поняття на базі поняття первісного.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беднягина Э.К. Поле направленного движения в современном немецком языке / Э.К. Беднягина // Научный вестник: Сб. науч. трудов. – М.: Московский областной педагогический институт им. Н.К. Крупской, 1971. – С. 3-37.
2. Жолобов С.И. Семантика и функционирование английских глаголов, обозначающих определенно-направленное перемещение в пространстве: автореф. дис. на соиск. науч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04. «Германские языки» / С.И. Жолобов. – Калинин, 1984. – 20 с.
3. Конобеева А.О. Глаголы движения с локальными префиксами в категоризации пространственных отношений в современном немецком языке: автореф. дис. на соиск. науч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04. «Германские языки» / А.О. Конобеева. – Тамбов, 2006. – 19 с.
4. Немецко-украинский фразеологический словарь / [сост. В.И. Гавриш, О.П. Пророченко]. – К.: Рад. школа, 1981. – 364 с.
5. Погорельская В. Глагольные приставки / В. Погорельская // Вопросы немецкой грамматики в историческом освещении / [под ред. проф. В.М. Жирмунского]. – М.: Государственное учебно-педагогическое издательство, 1935. – С. 61-76.
6. Duden: Das grosse Wörterbuch der deutschen Sprache. In 6. Bd. / [G. Drosdowski-Mannheim]. – L.: Dudenverlag, 1977.

7. Longman dictionary of contemporary English. / [Summers, Della]. – L.: Pearson Education Limited, 2006. – 1833 p.

УДК 378.147:811.111:004

Стрілець В. В.

Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ЗМІСТ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ ПРОГРАМІСТІВ

У статті розглядаються компоненти змісту навчання англійської мови майбутніх програмістів з урахуванням сучасних вимог до іноземної підготовки фахівців та їхніх мовних потреб.

Ключові слова: англійська мова для професійного спілкування, майбутні програмісти, зміст навчання.

Стрілець В.В. Содержание обучения английскому языку будущих программистов. В статье рассматриваются компоненты содержания обучения английскому языку будущих программистов с учетом современных требований к иноязычной подготовке специалистов, а также их языковых потребностей.

Ключевые слова: английский язык для профессионального общения, будущие программисты, содержание обучения.

Strilets V.V. Content of teaching English to future programmers. The article deals with the content components of teaching English to future programmers in accordance with the current requirements to foreign language training of specialists and their language needs.

Key words: English for specific purposes, future programmers, content of teaching.

В Україні створюється нова система вищої освіти, орієнтована на входження у світовий освітній простір. Цей процес супроводжується суттєвими змінами в педагогічній теорії та практиці. Відбувається перегляд і оновлення цілей, змісту і методів навчання. Зміст навчання англійської мови для професійного спілкування (АМПС), як зазначено в чинній Програмі [5, с. 6], має базуватися на міжнародних рівнях володіння іноземною мовою, відповідати освітньо-кваліфікаційним характеристикам (ОКХ) та освітньо-професійним програмам (ОПП) підготовки фахівців, мати чітко й гнучко сформульовані цілі й результати навчання, базуватися на професійних та навчальних уміннях, враховувати потреби студентів у навчанні.

Інформатизація всіх сфер суспільного життя зумовила соціальне замовлення на фахівців-програмістів, здатних ефективно використовувати англійську мову на рівні досвідченого користувача (В 2) у процесі виконання професійних функцій, насамперед, під час пошуку й опрацювання інформації з Інтернет-ресурсів, програмування, а також спілкування з іноземними партнерами за допомогою засобів електронного зв'язку. Отже, виникла гостра потреба в конкретизації змісту